

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i försvarsväsendets tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 21 januari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—17:o hemställt.

GUSTAF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 januari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Rosén anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga inkomna framställningar angående pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i försvarsväsendets tjänst anställda personer m. fl. samt anför därvid följande.

1:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 12 december 1925, har änkan Anna Mathilda Friberg, född Berglund, anhållit att komma i åtnjutande av pension i anledning därav, att hennes son, värnpliktige Carl Orvar Friberg avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 21 september 1925. Till stöd för ansökningsen har änkan Friberg anfört, att hon, som är född den 13 november 1861, på grund av sjukdom icke är i

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 53 häft. (Nr 59.)

71 27 1

Ang. pension åt avlidne värnpliktige C. O. Fribergs moder, änkan Anna Mathilda Friberg, född Berglund.

stånd att genom eget arbete bidraga till sitt uppehälle och icke äger annan inkomst än den pension, varav hon är i åtnjutande efter sin år 1909 avlidne man, kaptenen Johan Friberg, ävensom att hon åsamkat sig en skuld till belopp av 5,000 kronor för att bereda sonen tillfälle att fullfölja sin utbildning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas tillika, att riksförsäkringsanstalten jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, funnit begravningshjälp med 150 kronor skola utgå i anledning av sonens död, men däremot ansett någon ersättning i form av livränta till änkan Friberg författingsenligt icke kunna utgivas i anledning av dödsfallet, när änkan icke varit av sonens arbete för sitt uppehälle huvudsakligen beroende.

Marinförvaltningen har i utlåtande den 14 januari 1926 anført, att när riksdagen vid flera tillfällen efter framställning av Kungl. Maj:t medgivit, att årliga understöd finge utgå till föräldrar till i tjänsten omkomna såväl av stammen som värnpliktiga (exempelvis enligt proposition nr 34 till 1920 års riksdag), ämbetsverket funne, med hänsyn även till i ärendet föreliggande bevekande omständigheter, skäl förefinnas för avlåtande av proposition till riksdagen om ett årligt understöd till änkan Friberg att utgå från allmänna indragningsstaten. I fråga om understödets storlek ville marinförvaltningen erinra, att 1924 års riksdag enligt dess skrivelse nr 82 medgivit, att föräldrarna till en var av vissa vid en år 1922 vid Jörlanda i Bohuslän timad järnvägsolycka omkomna värnpliktiga finge under sin återstående livstid åtnjuta årliga understöd av 360 kronor, dock utan rätt att därå uppbära pensionstillägg; och skulle ifrågavarande understöd åtnjutas av den avlidnes båda föräldrar gemensamt, där båda levde, och, där endera maken avlidit, av den efterlevande. Dessa understödsbelopp hade bestämts jämlikt 1909 års förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Vidare hade 1925 års riksdag, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 148, medgivit, att vid tjänsteflygning omkomne löjtnanten E. O. A. Åbergs moder, änkan Anna Albertina Åberg, finge, så länge hon förbleve i sitt dåvarande änkestånd, uppbära en årlig pension av 500 kronor. Beloppet ifråga vore avvägt i överensstämmelse med tidigare beslut av riksdagen. I båda här omnämnda ärenden förekomme liksom i det nu föreliggande, att föräldrarna, ehuru levande i knappa omständigheter, icke kunde anses hava varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av de avlidnas arbete. Enligt marinförvaltningens åsikt borde emellertid ersättningen till änkan Friberg bestämmas efter andra grunder än som tillämpats vid bestämmandet av ersättningen till de vid omförmälda järnvägsolycka omkomna värnpliktigas efterlevande. Den olycka, varom nu vore fråga, hade nämligen skett under utövning av ett kvalificerat och synnerligen riskfyllt arbete. I betraktande härav syntes änkan Friberg böra jämställas med efterlevande efter omkomna flygofficerare, och ansåge marinförvaltningen sig sålunda böra förorda ett understödsbelopp av 500 kronor. Med hänsyn därtill, att understödet icke enbart hade karaktär av olycksfallsersättning, syntes pensions-tillägg böra därå utgå. På grund av det anförda hemställde marinförvalt-

ningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att änkan Friberg finge från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 500 kronor.

Statskontoret har den 11 februari 1926 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att vid det förhållandet, att änkan Friberg, enligt vad statskontoret inhämtat, från arméns pensionskassa åtnjöte änkepension uppgående till 800 kronor jämte dyrtidstillägg härå samt dessutom s. k. tillfällig pensionsförhöjning, utgörande 25 procent av änkepensionen, eller sålunda 200 kronor, det syntes statskontoret tveksamt, huruvida ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten borde beredas henne. Då hon emellertid vore i saknad av tillgångar och förorsakat sig en skuld å 5,000 kronor för att, såsom hon själv uppgivit, sätta sonen i tillfälle att fortsätta sin utbildning, ansåge sig statskontoret böra ifrågasätta, att något årligt understöd av statsmedel beviljades henne i likhet med mödrar efter vissa på grund av flygolyckor omkomna officerare. I avseende å det av marinförvaltningen förordade pensionsbeloppet å 500 kronor jämte pensionstillägg och dyrtidstillägg enligt förmånligare grunder ville emellertid statskontoret erinra, hurusom Kungl. Maj:t i propositionen nr 63 till 1926 års riksdag hemställt, att riksdagen måtte besluta, att pensionär, som avsåges i kungörelserna den 15 juni 1922 (nr 361) angående pensionstillägg åt vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. och den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. och som senare än vid 1925 års riksdag fått pensionen sig tillerkänd genom särskilt beslut av riksdagen, endast finge under förutsättning av särskilt medgivande av riksdagen åtnjuta pensionstillägg enligt förstnämnda kungörelse eller dyrtidstillägg enligt dyrtidstilläggs-kungörelsens förmånligare grunder. Att på grund härav höja det av marinförvaltningen ifrågasatta beloppet ansåge sig statskontoret emellertid på grund av omständigheterna i detta fall icke böra förorda. Dock syntes ovannämnda belopp, 500 kronor, böra höjas uppåt till närmast med 12 delbara tal eller sålunda till 504 kronor. I likhet med marinförvaltningen funne statskontoret, att pensionen borde utgå från och med den 1 januari 1926. Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att änkan Friberg finge från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbleve änka, åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 504 kronor årligen.

Den i statskontorets yttrande omförmälda propositionen nr 63 till 1926 års riksdag har av riksdagen bifallits.

I likhet med myndigheterna finner jag mig böra tillstyrka, att änkan Friberg beredes särskild pension av statsmedel i anledning av sonens frånfälle, och ansluter jag mig i avseende å pensionsbeloppets storlek till vad statskontoret därutinnan föreslagit. Pensionen synes mig böra utgå från och med den 1 januari 1926.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att änkan Anna Mathilda Friberg, född Berglund, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 504 kronor.

2:o.

Ang. pension
åt avlidne
fältflygaren
O. V. I. Jacobsons
moder, änkan
Sofia Matilda
Jacobson,
född Svenson.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 5 februari 1926, har änkan Sofia Matilda Jacobson, född Svenson, anhållit att komma i åtnjutande av pension i anledning av att hennes son, korpralen i fälttelegrafkårens reserv, fältflygaren Olov Ville Ivar Jacobson avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 2 juni 1925. Sökanden, som är född den 5 januari 1866 och sedan år 1922 är änka, har till stöd för ansökningen, bland annat, åberopat, att hon är sjuklig samt fattig.

Av handlingarna i ärendet inhämtas därjämte, att riksförsäkringsanstalten varken jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete eller enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, funnit livränta i anledning av dödsfallet kunna tillerkännas sökanden, enär hon icke för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete huvudsakligen beroende, samt att, sedan av riksförsäkringsanstalten i enlighet härmed meddelat beslut av sökanden överklagats hos försäkringsrådet, sistnämnda myndighet enligt utslag den 20 augusti 1926 ej funnit skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava i avgivet yttrande erinrat därom, att riksdagen, efter av Kungl. Maj:t gjorda framställningar, i åtskilliga fall beviljat pension från allmänna indragningsstaten åt efterlevande föräldrar efter befattningshavare, som avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring. Sålunda hade dylika pensioner beviljats exempelvis av 1920 års riksdag enligt skrivelse nr 296 åt månadslönaren å torpeddepartementet vid flottans station i Stockholm C. O. Widmarks föräldrar och 1925 års riksdag enligt skrivelse nr 134 (punkt 17) åt löjtnanten vid Kalmar regemente E. O. A. Åbergs efterlämnade moder, änkan Anna Albertina Åberg, född Eriksson. Vad förevarande fall beträffade, hade av ansökningen samt den verkställda utredningen framgått, att sökanden, som uppnått 60 års ålder, vore sjuklig samt befunne sig i knappa ekonomiska förhållanden; och funne sig departementen med anledning härav böra hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att änkan Jacobson finge, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension, vilken i enlighet med de principer, som legat till grund för riksdagens ovannämnda beslut, syntes böra bestämmas till 500 kronor samt borde utgå från och med dagen efter sonens död, eller alltså från och med den 3 juni 1925.

Statskontoret har i utlåtande den 5 oktober 1926 anfört, att då, enligt vad handlingarna utvisade, sådana omständigheter beträffande sökanden föreläge, som i föregående liknande fall föranlett till beredande av olycksfallsersättning i form av livränta till enahanda belopp som det för sökanden föreslagna statskontoret finge hemställa, att ansökningen måtte på det sätt bifallas, att framställning i ämnet avlättes till riksdagen om beviljande av pension, vars belopp numera för att ungefär motsvara en tidigare pension å 500 kronor med tillhörande tillägg syntes böra bestämmas till 600 kronor.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter finner jag mig jämväl i nu förevarande fall böra tillstyrka beviljande av pension av statsmedel. Mot det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 600 kronor, har jag intet att erinra. Tidpunkten, från vilken pensionen bör utgå, synes mig böra bestämmas till den 1 januari 1926. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att änkan Sofia Matilda Jacobson, född Svenson, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

3:o.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 26 mars 1926, har änkan Elin Maria Blomgren, född Johansson, anhållit om understöd i anledning därav, att hennes son, värnpliktige Nils Harald Blomgren avlidit till följd av olycksfall under värnpliktstjänstgöring. Sökanden, som är född den 26 oktober 1873, har till stöd för ansökningen, bland annat, anfört, att hon för bekostande av sonens studier vid universitetet i Lund, vid vars botaniska institution han vid tiden för dödsfallet vunnit anställning såsom amanuens, måst åsamka sig skuldsättning.

Ang. pension
åt avlidne
värnpliktige
N. H. Blom-
grens moder,
änkan Elin
Maria Blom-
gren, född
Johansson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas därjämte, att värnpliktige Blomgren den 19 mars 1926 genom olyckshändelse under fältskjutning blivit träffad av ett skott och avlidit; att riksförsäkringsanstalten visserligen funnit olycksfallet hava inträffat under sådana omständigheter, att ersättning i anledning av detsamma kunde utgivas jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och därför utgivit begravningshjälp med 150 kronor, men att anstalten icke ansett sig kunna tillerkänna Blomgrens moder någon livränta, enär hon icke kunde anses hava varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av den omkomnes arbete; samt att behållningen i boet efter änkan Blomgrens år 1921 avlidne man icke överstigit 7,000 kronor.

Arméförvaltningens civila departement har i yttrande den 5 oktober 1926 anfört, att då, med hänsyn till vad riksförsäkringsanstalten meddelat, något understöd i annan form ej torde författningsenligt kunna tillerkännas änkan Blomgren, departementet ansåge sig icke kunna tillstyrka bifall till den gjorda ansökningen.

Statskontoret, som den 6 december 1926 yttrat sig i ärendet, har erinrat, att riksdagen under liknande förhållanden beviljat understöd, när av utredningen framgått, att den omkomne av sina föräldrar åtnjutit hjälp för sin utbildning, samt grundad anledning förefunnits för dem att vänta bidrag av sonen såsom stöd i deras svaga ekonomiska ställning. Sålunda hade exempelvis riksdagen år 1918 i anledning av proposition nr 160 beviljat pension åt löjtnanten H. S. M. Bendriks moder, vilken under alldeles liknande förhållanden som sökanden förlorat sin son; och genom 1924 års riksdags beslut (skrivelse nr 82) i anledning av väckta motioner hade understöd tillerkänts efterlevande föräldrar till vissa värnpliktiga, vilka omkommit vid en järnvägsolycka.

Statskontoret har vidare anfört, att i nu förevarande fall hade den omkomnes moder med stora uppoffringar ekonomiskt understött den omkomne sonen under hans studietid vid universitetet i Lund och hade, sedan sonen vunnit anställning såsom amanuens vid botaniska institutionen vid nämnda universitet, grundad anledning vänta, att sonen inom kort skulle bliva henne till stöd i hennes svaga ekonomiska ställning. Vid sådant förhållande ansåge sig statskontoret böra ifrågasätta, att något årligt understöd av statsmedel utverkades åt änkan Blomgren. Vad anginge beloppet, syntes det statskontoret, att man lämpligen kunde utgå från samma understödsbelopp, som genom 1924 års riksdags förenämnda beslut tillerkänts efterlevande efter vissa vid järnvägsolycka omkomna värnpliktiga, eller 360 kronor för år räknat utan rätt att därå åtnjuta pensionstillägg. Då understöden numera borde så avpassas, att de kunde betraktas såsom reglerade, och alltså icke borde berättiga till annan tilläggsförmån än dyrtidstillägg enligt de mindre gynnsamma av de för familjepensionärer gällande grunderna för sådant tillägg, syntes understödsbeloppet böra i detta fall bestämmas till 420 kronor årligen. Det syntes statskontoret även skäligt att låta understödet åtnjutas från och med månaden näst efter den, då värnpliktige Blomgren omkommit, eller alltså från och med den 1 april 1926.

I betraktande av de förhållanden, varunder värnpliktige Blomgren avlidit, samt med hänsyn till övriga i ärendet förekomna omständigheter finner jag billigheten bjuda, att änkan Blomgren beredes något årligt understöd av statsmedel, och ansluter jag mig beträffande såväl beloppet av dylikt understöd som tidpunkten, från vilken detsamma bör utgå, till vad statskontoret därutinnan föreslagit. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att änkan Elin Maria Blomgren, född Johansson, må från och med den 1 april 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 420 kronor.

4:o.

Ang. understöd åt änkan Selma Linnea Andersson, född Nilsson.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 september 1926 har *flygstyrelsen* hemställt, att Selma Linnea Andersson, född Nilsson, änka efter korpralen vid femte matroskompaniet vid flottans station i Karlskrona nr 89 Karl Henrik

Einar Andersson, måtte — utöver henne eventuellt lagligen tillkommande livränta — tillerkännas ett årligt understöd av 400 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd. Till stöd för denna framställning har flygstyrelsen anfört, bland annat, följande.

Korpralen Karl Henrik Einar Andersson hade omkommit vid flyghaveri den 28 juli 1926 under tjänstgöring såsom flygbåtsförare vid Göteborgs flygstation. Enligt under hand inhämtad upplysning syntes den omkomnes änka vara berättigad att enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete komma i åtnjutande av en årlig livränta av 600 kronor. Det syntes emellertid flygstyrelsen lämpligt, att änkan, i likhet med vad tidigare i liknande fall förekommit och i överensstämmelse med vad rätt och billighet krävde, utöver nämnda belopp tillerkändes ersättning med skäligt belopp, så länge hon förbleve i sitt änkestånd. Flygstyrelsen ville i detta hänseende erinra om, att de sakkunniga angående arméns och marinens flygväsenden i sitt den 14 mars 1918 avgivna betänkande föreslagit särskilda livräntor till efterlevande till personal, som omkommit genom olycksfall vid flygning. Enligt den av de sakkunniga angivna normen syntes till förenämnda änka, utöver vad som lagligen tillkomme henne såsom livränta, böra utgå ett årligt understöd av 400 kronor.

Av handlingarna inhämtas vidare, att änkan Andersson är född den 6 oktober 1895 samt att hon är medellös.

I avgivet yttrande har *riksförsäkringsanstalten* anfört, att ämbetsverket enligt beslut den 10 november 1926 funnit korpralen Andersson hava omkommit under sådana omständigheter, att ersättning skulle utgå i anledning av dödsfallet dels jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, dels ock jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete. Enligt militärsättningsförordningen skulle utgivas begravningshjälp med 150 kronor samt livränta till änkan från mannens dödsdag och så länge hon levde ogift med ett årligt belopp av 360 kronor. Enligt olycksfallsförsäkringslagen skulle utgivas begravningshjälp med 240 kronor och livränta till änkan likaledes från mannens dödsdag och så länge hon levde ogift med ett årligt belopp av 600 kronor. Från de enligt olycksfallsförsäkringslagen utgående ersättningsbeloppen skulle emellertid jämlikt 11 § i nämnda lag avdrag verkställas med belopp, som motsvarade de ersättningsbelopp, som utginge enligt militärsättningsförordningen. På grund härav skulle sålunda författningsenligt utgivas sammanlagt 240 kronor i begravningshjälp och 600 kronor i årlig livränta.

Statskontoret, som den 23 november 1926 yttrat sig i ärendet, har anfört, att — på grund av vad flygstyrelsen framhållit och då vid flyghaveri omkommen befattningshavares efterlämnade anhöriga plägat erhålla något understöd utöver de gratial, som enligt gällande bestämmelser kunde hava tillkommit dem, på sätt framginge exempelvis av 1918 års riksdags beslut om fyllnadspensioner åt änka och barn efter omkomne löjtnanten friherre H. G. Pfeiff — det syntes ämbetsverket, att ett årligt understöd borde beredas

änkan Andersson såsom ytterligare olycksfallsersättning. Då statskontoret icke hade något att erinra mot det i sådant avseende föreslagna beloppet, 400 kronor, finge statskontoret alltså förorda framställning till riksdagen om medgivande därtill, att änkan Andersson finge från och med den 29 juli 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, åtnjuta, utöver henne författningsenligt tillkommande livränta, ett årligt understöd av 400 kronor från allmänna indragningsstaten.

Efter därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen i åtskilliga fall beviljat tilläggs pensioner från allmänna indragningsstaten åt änkor och barn efter statstjänare, som avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring. Utöver det i statskontorets yttrande omförmälda fallet tillåter jag mig erinra, hurusom dylika pensioner beviljats bl. a. av 1918 års riksdag åt löjtnanten friherre H. G. von Blixen-Fineckes änka och barn (riksdagens skrivelse nr 10 A, punkt 49), av 1919 års riksdag åt kaptenen G. Å. H:son Brilioths änka och barn (riksdagens skrivelse nr 10 A, punkt 39) samt av 1922 års riksdag åt löjtnanten H. Sjöholms änka och barn (riksdagens skrivelse nr 302, punkt 20). Att särskilda förmåner i pensions hänseende böra i de fall, där familjeförsörjaren omkommit till följd av olyckshändelse under flygtjänstgöring, beredas de efterlevande, torde vara väl motiverat såväl i betraktande av denna tjänstgörings riskfyllda natur som med hänsyn till flygvapnets rekrytering. Då korpralen Andersson omkommit under likartade förhållanden som de, vilka tidigare lett till beviljande av tilläggs pensioner, finner jag mig böra tillstyrka, att änkan Andersson, utöver vad hon äger uppbära från riks försäkringsanstalten i form av livränta, kommer i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd. Gentemot det av flygstyrelsen föreslagna och av statskontoret tillstyrkta beloppet, 400 kronor för år räknat, har jag icke något att erinra; och torde understödet böra utgå från och med den 1 augusti 1926.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att korpralen Karl Henrik Einar Anderssons änka Selma Linnea Andersson, född Nilsson, må från och med den 1 augusti 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningsenligt tillkommande livränta, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 400 kronor.

5:o.

Ang. pension
• åt änkan
Emelie
Augusta
Andersson.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 oktober 1925 har *tygmästaren å Karlsborg* gjort framställning om beredande av pension åt tygarbetaren vid tygstationen därstädes Klas Edvard Anderssons änka Emelie Augusta Andersson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att tygarbetaren Andersson, vilken under tiden den 29 september 1884—den 31 oktober 1889 varit anställd vid Göta artilleriregemente, omedelbart därefter antagits till tygarbetare vid tygstationen å Karlsborg, varest han tjänstgjort intill sin död den 14 juni 1915; att han varit en synnerligen ordentlig och pliktrogen arbetare; att änkan,

som är född den 3 december 1865, på grund av sjukdom (struma och organiskt hjärtfel) är mindre arbetsför och i behov av understöd; samt att behållningen i boet efter tygarbetaren Andersson varit ringa och helt åtgått för änkans livsuppehälle.

Arméförvaltningens artilleridepartement, som yttrat sig i ärendet, har anfört, att departementet ansåge billigt, att änkan Andersson bereddtes årligt understöd till livsuppehälle under hennes återstående livstid. Departementet, som funne 300 kronor utgöra ett skäligt belopp, hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja änkan Andersson en årlig pension under hennes återstående livstid, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, av 300 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Statskontoret har den 11 februari 1926 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att ämbetsverket intet hade att erinra mot att änkan Andersson erhöles pension till motsvarande belopp, som under senare år pläгат beviljas åt änkor efter arbetare i statens tjänst. Vad anginge pensionsbeloppet, syntes det statskontoret, att detsamma borde avpassas till sådant belopp, att däri inginge ekvivalent för pensionstillägg och för skillnaden mellan oreducerat och reducerat dyrtidstillägg. Då en oreglerad pension å det av arméförvaltningens artilleridepartement ifrågasatta beloppet, 300 kronor, motsvarades av en reglerad pension å 444 kronor, tillstyrkte statskontoret, att pension å sistnämnda belopp utverkades åt änkan Andersson.

Genom brev den 9 april 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till änkan Andersson finge tillsvidare, räknat från och med den 1 januari 1926, från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 30 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet tillstyrker jag, att änkan Andersson beredes pension av statsmedel. Beloppet av pensionen torde, i enlighet med de av 1926 års riksdag i dess skrivelse nr 149 angivna grunderna för beräkandet av änkepensioner, böra bestämmas till 384 kronor årligen, och torde pensionen böra utgå från och med den 1 januari 1926.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att tygarbetaren vid Karlsborgs tygstation Klas Edvard Anderssons änka Emelie Augusta Andersson må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

6:o.

Ang. pension
ått änkorna
Maria Ma-
thilda Petters-
son, född
Larsson, och
Matilda An-
dersson, född
Olsdotter.

Uti skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 29 december 1925 har styresmannen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori gjort framställning om beredande av pension ått förmannen vid gevärsfaktoriets Carl Oskar Petterssons änka Maria Mathilda Pettersson, född Larsson, och arbetaren därstädes Johan August Anderssons änka Matilda Andersson, född Olsdotter.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att förmannen Pettersson, som avled den 17 maj 1925, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori från den 17 februari 1891 intill sin död; att änkan Pettersson, som är född den 21 januari 1854, på grund av kronisk ledgångsreumatism, hjärtfel och allmän svaghet är oförmögen att genom arbete försörja sig; samt att behållningen i boet efter mannen utgjort 10,127 kronor 94 öre, därav 8,753 kronor 69 öre i kontanta medel;

att arbetaren Andersson, som avled den 14 april 1925, varit anställd vid gevärsfaktoriets från och med den 6 juni 1881 till och med den 30 april 1920, då han entledigats från sin anställning med av riksdagen beviljad pension; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 12 april 1861, tre vuxna barn, vilka dock icke kunna sörja för moderns uppehälle; att behållningen i boet efter mannen uppgått till allenast 400 kronor; samt att änkan Andersson på grund av kronisk ledgångsreumatism, hjärtfel och allmän svaghet är oförmögen att genom arbete försörja sig.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har arméförvaltningens artilleridepartement i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 januari 1926 anført, att departementet ansåge billigt, att omförmälda änkor bereddtes årligt understöd till livsuppehälle; och finge departementet på grund härav hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja envar av änkorna ett årligt understöd under deras återstående livstid, så länge de förbleve i nuvarande änkestånd, av 300 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Statskontoret, som den 11 februari 1926 avgivit utlåtande i ärendet, har anført, att ämbetsverket icke hade något att erinra mot att envar av ifrågasvarande änkor erhöles pension till motsvarande belopp, som under senare år plägat beviljas ått änkor efter arbetare i statens tjänst. Emellertid finge statskontoret erinra, att änkepensioner, som hädanefter beviljades av riksdagen, syntes böra avpassas till sådant belopp, att i själva pensionen inginge ekvivalent för pensionstillägg och för skillnaden mellan oreducerat och reducerat dyrtidstillägg. Då en oregerad pension ått av arméförvaltningens artilleridepartement ifrågasatta beloppet, 300 kronor, motsvarades av en reglerad pension ått 444 kronor, tillstyrkte statskontoret, att pension ått sistnämnda belopp utverkades ått envar av nämnda änkor.

Genom särskilda brev den 9 april 1926 har Kungl. Maj:t medgivit, att till envar av änkorna Pettersson och Andersson finge tillsvidare, räknat från

och med den 1 januari 1926, från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 30 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt dem blivit slutligt prövad, med skyldighet för dem att, i den mån pension kunde bliva dem tillerkänd jämväl för tid, varunder de uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Vad angår frågan om understöd av statsmedel åt änkan Pettersson, finner jag mig — oaktat hon icke är att betrakta såsom medellös — likväl med hänsyn till mannens 34-åriga anställning i statens tjänst samt hennes ålder och sjuklighet böra förorda, att ett årligt understöd beredes henne under hennes återstående livstid. Vidkommande förslaget om pension åt änkan Andersson, synas omständigheterna påkalla, att hon kommer i åtnjutande av understöd från statens sida. Beträffande storleken av understöden åt ifrågavarande änkor, torde för änkan Andersson understödet böra bestämmas till det belopp, som av 1926 års riksdag i skrivelsen nr 149 angivits såsom normalt för dylika pensioner, eller 384 kronor årligen, medan för änkan Pettersson anledning synes mig saknas att förorda ett högre understödsbelopp än 324 kronor årligen. Understöden torde böra utgå från och med den 1 januari 1926.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av förmannen vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Carl Oskar Petterssons änka Maria Mathilda Pettersson, född Larsson, samt arbetaren vid samma faktori Johan August Anderssons änka Matilda Andersson, född Olsdotter, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, den förra av 324 kronor och den senare av 384 kronor.

7:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 15 december 1925 dagtecknad skrift har daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl Johan Ferdinand Gröndahls änka Anna Sofia Gröndahl, född Johansson, anhållit att komma i åtnjutande av understöd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Gröndahl, som avled den 6 juli 1925, varit anställd såsom vikarierande vaktkonstapel vid dåvarande centralfängelset i Karlskrona under åren 1890—1893 samt såsom daglönare vid flottans varv därstädes från och med den 20 februari 1895 till sin död, med förmans ställning från och med den 1 juni 1918; att hans tjänstgöring på det bästa vitsordats; att han efterlämnat, förutom änkan, född den 8 juli 1865, bland andra barn två omyndiga döttrar, vilka bo hos modern och endast delvis kunna bidra till sitt uppehälle; att änkan är medellös och icke kan påräkna understöd från sina övriga barn; samt att

*Ang. pension
åt änkan
Anna Sofia
Gröndahl,
född Johans-
son.*

hon på grund av tilltagande klenhet är oförmögen att genom arbete försörja sig.

I häröver den 11 mars 1926 avgivet yttrande har *marinförvaltningen* — med erinran därom, att 1925 års riksdag i sin skrivelse nr 200 uttalat, att beviljande av understöd åt efterlevande änkor efter statstjänare, vilka icke innehaft sådan anställning, att de genom erläggande av avgifter kunnat grunda familjepension, icke borde förekomma i andra fall än när särskilt ömmande omständigheter vore för handen — bland annat anført, att sådana förhållanden syntes här föreligga, som enligt riksdagens berörda uttalande borde föranleda statsverket att träda hjälpande emellan. Det syntes marinförvaltningen vid bedömande av frågan ej heller böra glömmas, att hennes avlidne man i över 30 år tjänat varvet och såsom ett tecken på sin plikttrohet fått mottaga medaljen i silver »för nit och redlighet i rikets tjänst». Marinförvaltningen ansåge sig därför böra understödja ansökningen.

I fråga om storleken av eventuellt understöd har marinförvaltningen vidare, bland annat, framhållit, att riksdagen förut medgivit daglönaränkor i behövande ställning årligt understöd med 200 kronor för år. Emellertid hade statskontoret i ett för 1926 års riksdag genom proposition nr 129 (punkt 1) framlagt pensionsärende erinrat, att en reglering av samtliga tjänstepensioner ägt rum enligt beslut av 1925 års riksdag samt att vid ifrågasvarande reglering därjämte förutsatts, att alla de tjänstepensioner, som efter år 1925 komme att beviljas av riksdagen, fastställdes till reglerade belopp. I samma utlåtande hade statskontoret beräknat det belopp, vilket hos riksdagen vid nämnda förhållande borde utverkas i pension åt vissa daglönaränkor i Karlskrona, till vilka enligt dittills följda grundsatser skäligen skolat beviljas pension å 200 kronor för år; och hade förstnämnda belopp av statskontoret angivits till 324 kronor för år. Samma belopp, 324 kronor, syntes marinförvaltningen böra såsom årlig pension tilldelas änkan Gröndahl från allmänna indragningsstaten.

Statskontoret har i utlåtande den 10 april 1926 anført, att ämbetsverket, på grund av vad handlingarna innehöлле och under åberopande av 1926 års riksdags beslut i anledning av vad bankoutskottet anført och hemställt i utlåtandet nr 25 (riksdagens skrivelse nr 149), funne sig böra förorda bifall till marinförvaltningens förslag, dock att pensionsbeloppet syntes böra, i likhet med vad riksdagen numera i s. k. nyreglerad pension beviljade änka efter daglönare, bestämmas till 384 kronor för år räknat.

Genom brev den 30 april 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till änkan Gröndahl finge tillsvidare, räknat från och med den 1 januari 1926, från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 30 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid

uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Med hänsyn till vad sålunda i ärendet förekommit anser jag mig böra tillstyrka, att pension med 384 kronor för år beredes änkan Gröndahl, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl Johan Ferdinand Gröndahls änka Anna Sofia Gröndahl, född Johansson, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

8:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 30 januari 1926, har daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Adolf Fredrik Daags änka Jenny Augusta Teresia Daag, född Johansson, anhållit att komma i åtnjutande av årligt understöd.

Ang. pension
åt änkan
Jenny
Augusta
Teresia Daag,
född Johans-
son.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Daag varit anställd vid Göta artilleriregemente under tiden den 21 september 1883—den 21 september 1887 samt såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona från den 3 maj 1900 till sin död den 4 mars 1921; att han efterlämnat, förutom änkan, född den 4 mars 1872, en dotter i ett tidigare äktenskap, vilken dock icke kan bistå styvmodern i ekonomiskt avseende; att änkan Daag åtagit sig vård av tre fosterbarn i ålder från 12 till 6 år och därför åtnjuter i understöd för ett barn 15 kronor för månad och för ett annat 10 kronor för månad, vilken senare ersättning dock endast ofullständigt blivit inbetald, ävensom att hon för det tredje barnet icke åtnjuter understöd; att hon på grund av sjukdom har ej obetydligt nedsatt arbetsförmåga; samt att hon, utöver nyssnämnda ersättning för fosterbarnen, icke äger annan inkomst än den hon kan förvärva genom tillfälligt arbete.

Varvschefen vid flottans station i Karlskrona har tillstyrkt, att understöd av statsmedel måtte beredas änkan Daag.

I utlatande den 11 mars 1926 har *marinförvaltningen*, bland annat, anfört, att ämbetsverket, med hänsyn till daglönaren Daags långa tjänstetid i stats-tjänst (omkring 25 år), i likhet med varvschefen funne det önskvärt, att understöd utverkades för Daags änka. I detta hänseende ville ämbetsverket framhålla, att riksdagen förut medgivit daglönäränkor i behövande ställning årligt understöd med 200 kronor för år. Emellertid hade statskontoret i ett för 1926 års riksdag genom proposition nr 129 (punkt 1) framlagt pensionsärende erinrat, att en reglering av samtliga tjänstepensioner ägt rum enligt beslut av 1925 års riksdag samt att vid ifrågasvarande reglering därjämte förutsatts, att alla de tjänstepensioner, som efter

år 1925 komme att beviljas av riksdagen, fastställdes till reglerade belopp. I samma utlåtande hade statskontoret beräknat det belopp, vilket hos riksdagen vid nämnda förhållande borde utverkas i pension åt vissa daglönar-änkor i Karlskrona, till vilka enligt dittills följda grundsatser skäligen skolat beviljas pension å 200 kronor för år; och hade förstnämnda belopp av statskontoret angivits till 324 kronor för år. Samma belopp, 324 kronor, syntes marinförvaltningen böra såsom årlig pension tilldelas änkan Daag från allmänna indragningsstaten.

Statskontoret, som den 27 april 1926 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att ämbetsverket, på grund av vad handlingarna innehöle och under åberopande av riksdagens skrivelse den 16 april 1926 (nr 149), funne sig böra förorda bifall till marinförvaltningens förslag, dock att pensionsbeloppet, i likhet med vad riksdagen numera i s. k. nyreglerad pension beviljade änka efter daglönare, syntes böra bestämmas till 384 kronor för år, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Genom brev den 21 maj 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till änkan Daag finge tillsvidare, räknat från och med den 1 januari 1926, från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 30 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

I likhet med vederbörande myndigheter finner även jag mig böra tillstyrka, att änkan Daag beredes pension av statsmedel. Beloppet av denna pension torde böra bestämmas till 384 kronor årligen, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Jag hemställer alltså, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen medgiva,

att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Adolf Fredrik Daags änka Jenny Augusta Teresia Daag, född Johansson, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

9:o.

Uti en till *Kungl. Maj:t* ställd skrift, dagtecknad den 12 februari 1926, har månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona Gustaf Adolf Danielssons änka Anna Petronella Danielsson, född Svanberg, anhållit att komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Danielsson, som antogs till extra lärning vid flottans varv i Karlskrona den 1 april 1872, varit

*Ang. pension
åt änkan
Anna
Petronella
Danielsson,
född Svan-
berg.*

anställd såsom daglönare och ritare därstädes från och med den 1 januari 1873 till den 1 februari 1924, då han lämnade sin anställning med av riksdagen beviljad årlig pension av 1,700 kronor; att han, som avlidit den 15 januari 1926, vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 12 november 1847, tre döttrar, vilka icke torde kunna bidra till moderns uppehälle; att Danielsson vid sin avgång från tjänsten uppburit en lön av 2,802 kronor för år räknat; samt att änkan är medellös.

I över ansökningen avgivet yttrande har *varvschefen vid flottans station i Karlskrona*, bland annat, anfört, att, enär månadslönaren Danielsson icke innehaft kontrakt såsom verkmästare eller mästare och sådant kontrakt vore nödvändigt för att vinna inträde i flottans pensionskassa, hade Danielsson icke kunnat bliva delägare i nämnda kassa och således icke varit i tillfälle att grundlägga rätt till gratial för efterlevande änka och barn. Då emellertid Danielsson, därest möjlighet att förvärva delägarrätt i pensionskassan stått honom öppen — i vilket fall han i gratialhänseende skulle hava tillhört fjärde klassen, vari från och med år 1926 gratial utginge med 460 kronor per år — säkerligen icke försummat att begagna sig därav för att dymedelst bereda änka och barn fördelen av gratial vid hans frånfalle, och då denna möjlighet nu varit honom undandragen, syntes det varvschefen, att rättvisa och billighet talade för att ankans anhållan upptoges till välvillig prövning. Med hänsyn såväl till mannens nära 52-åriga väl vitsordade tjänstgöring å varvet som ock till de små omständigheter, vari änkan befunne sig, ansåge varvschefen, att ankans anhållan vore särdeles behjärtansvärd. På grund härav hemställde varvschefen om utverkande av understöd åt änkan Danielsson med skäligt belopp, att utgå så länge hon levde ogift och befunne sig i behövande levnadsvillkor.

Marinförvaltningen har i utlåtande den 29 mars 1926 i huvudsak anfört, att då månadslönaren Danielsson i nära 52 år plikttroget tjänat staten och hans änka nu vid en uppnådd levnadsålder av över 78 år syntes stå utan försörjning, ämbetsverket funne det skäligt, att henne bereddes något understöd av statsmedel. Marinförvaltningen finge därför i likhet med varvschefen tillstyrka, att framställning avlättes till riksdagen om årligt understöd från allmänna indragningsstaten åt änkan Danielsson. I avseende å beloppet av understödet syntes det marinförvaltningen, att detsamma skäligen kunde sättas till 400 kronor för år. Emellertid hade statskontoret i ett för 1926 års riksdag genom proposition nr 129 (punkt 1) framlagt pensionsärende erinrat, att en reglering av samtliga tjänstepensioner ägt rum enligt beslut av 1925 års riksdag samt att vid ifrågavarande reglering därjämte förutsatts, att alla de pensioner, som efter år 1925 komme att beviljas av riksdagen, fastställdes till reglerade belopp. I förevarande fall borde alltså understödsbeloppet, 400 kronor, omräknas efter de grunder, statskontoret tilllämpat vid beräkning av s. k. ny pension.

Statskontoret har i utlåtande den 27 april 1926 anfört, att ämbetsverket på de skäl, som marinförvaltningen anfört, ansåge, att en årlig pension borde

utverkas åt månadslönaren Danielssons änka. Med hänsyn till storleken av de avlöningsmedel och pensionsförmåner, som utgått till Danielsson, samt arten av den anställning denne innehaft, hade statskontoret intet att erinra mot det av marinförvaltningen föreslagna pensionsbeloppet av 400 kronor, vilket belopp dock, såsom marinförvaltningen framhållit, borde omräknas till ny pension. Då äldre änkepension å 400 kronor motsvarades av ny pension å 528 kronor, tillstyrkte statskontoret, att åt änkan Danielsson utverkades en årlig pension å sistnämnda belopp, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Genom brev den 21 maj 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till änkan Danielsson finge tillsvidare, räknat från och med den 1 januari 1926, från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 40 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

I betraktande av såväl änkan Danielssons höga ålder och medellöshet som mannens långa anställningstid i statens tjänst — omkring 52 år — finner jag mig böra tillstyrka, att pension med av statskontoret föreslaget belopp, 528 kronor för år, tillerkännes henne, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder hennes man avlidit, eller således från och med den 1 februari 1926. Jag hemställer alltså, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen medgiva,

att månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona Gustaf Adolf Danielssons änka Anna Petronella Danielsson, född Svanberg, må från och med den 1 februari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 528 kronor.

10:o.

*Ang. pension
åt änkan
Hilda Carolina
Nilsson,
född Allgulin.*

Uti en till *Kungl. Maj:t* ställd, den 11 maj 1926 dagtecknad skrift har daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Carl Johan Nilssons änka Hilda Carolina Nilsson, född Allgulin, anhållit att komma i åtnjutande av årligt understöd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Nilsson, som avled den 28 februari 1926, varit anställd vid flottans varv i Karlskrona under tidsperioderna den 7 februari 1871—den 16 december 1874, den 3 juni 1875—den 9 november 1897 samt från och med den 23 november 1897 intill den 30 april 1918, då han avgick med pension; att hans efterlämnade änka, som är född den 18 februari 1854, på grund av sin höga ålder icke kan genom

arbete försörja sig; att hon icke har barn eller släktingar, vilka kunna bidra till hennes uppehälle; samt att, enligt vad varvschefen i Karlskrona upplyst, till boet efter hennes avlidne man allenast syntes såsom tillgång av värde höra en fastighet, bestående av ett mindre trähus om tre rum och kök, vilken fastighet dock vore högt intecknad, varjämte ställningen vore försämrad av ett banklån på 500 kronor.

I häröver den 17 juni 1926 avgivet yttrande har *marinförvaltningen* — med erinran därom, att 1925 års riksdag i sin skrivelse nr 200 uttalat, att beviljande av understöd åt efterlevande änkor efter statstjänare, vilka icke innehaft sådan anställning, att de genom erläggande av avgifter kunnat grunda familjepension, icke borde förekomma i andra fall än när särskilt ömmande omständigheter vore för handen — anført, bland annat, att i förevarande fall sådana ömmande omständigheter syntes föreligga, som enligt riksdagens berörda uttalande borde föranleda statsverket att träda hjälpande emellan. Det syntes ämbetsverket vid bedömande av frågan ej heller böra glömmas, att daglönaren Nilsson i omkring 47 år tjänat varvet och som ett tecken på sin plikttröhet fått mottaga medaljen i silver »för nit och redlighet i rikets tjänst». Marinförvaltningen ansåge sig därför böra understödja ansökningen.

I fråga om storleken av eventuellt understöd har marinförvaltningen vidare erinrat, att 1926 års riksdag enligt sin skrivelse nr 149 ansett en utjämnning böra vidtagas med avseende å de lägsta i normala fall förekommande änkeunderstöden, d. v. s. sådana mellan 200 och 300 kronor årligen. Riksdagen hade såsom normalt belopp för ifrågavarande änkepensioner funnit sig böra fastställa 384 kronor, å vilket belopp pensionstillägg ej skulle utgå samt dyrtidstillägg beräknas allenast med reducerat belopp. Sistnämnda belopp, 384 kronor, syntes marinförvaltningen böra såsom årlig pension tilldelas änkan Nilsson, att utgå från allmänna indragningsstaten.

Statskontoret har i utlåtande den 9 juli 1926 tillstyrkt bifall till marinförvaltningens framställning.

Genom brev den 3 september 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, dels att till änkan Nilsson finge från sjöförsvarets anslag till extra utgifter såsom understöd för år 1926 utbetalas ett belopp av 200 kronor, dels ock att till henne finge från och med den 1 januari 1927 från samma anslag utbetalas understöd med 30 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Jag biträder förslaget att bereda änkan Nilsson en årlig pension av 384 kronor; och torde pensionen böra utgå från och med den 1 januari 1927. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Carl Johan Nilssons änka Hilda Carolina Nilsson, född Allgulin, må från och med den 1 januari 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten upp bära en årlig pension av 384 kronor.

11:o.

Ang. pension
åt änkan
Eva Charlotta
Andersson,
född Johans-
dotter.

Uti en till arméförvaltningens fortifikationsdepartement ställd skrift, dagtecknad den 25 februari 1926, har renhållningskarlen vid kommandantskapet å Karlsborg Karl Gustaf Anderssons änka Eva Charlotta Andersson, född Johansdotter, anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att renhållningskarlen Andersson, vilken avled år 1922, av 1912 års riksdag beviljats årlig pension av 300 kronor; att änkan Andersson är född den 15 september 1846; samt att hon enligt utfärdat medellöshetsintyg icke äger andra tillgångar än förmånen av fri bostad i en sterbhuset efter mannen tillhörig, till 1,500 kronor taxerad fastighet.

Fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg har tillstyrkt änkan Anderssons ansökning.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 mars 1926 anført, att departementet ansåge billigt, att änkan Andersson genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle under hennes återstående levnad. I avseende å storleken av dylik pension funne departementet, med hänsyn till de pensionsbelopp, riksdagen förut beviljat änkor efter i statens tjänst anställda arbetare, sig böra föreslå, att pensionen bestämdes till 300 kronor för år. På grund härav hemställde fortifikationsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja änkan Andersson under hennes återstående livstid en årlig pension av 300 kronor.

Statskontoret har den 27 april 1926 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att ämbetsverket, på grund av vad handlingarna innehölle och under åberopande av riksdagens skrivelse den 16 april 1926 (nr 149), funne sig böra förorda bifall till arméförvaltningens fortifikationsdepartements förslag, dock att pensionsbeloppet syntes böra, i likhet med vad riksdagen numera i s. k. nyreglerad pension beviljade änka efter daglönare, bestämmas till 384 kronor för år räknat, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Genom brev den 21 maj 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till änkan Andersson finge tillsvidare, räknat från och med den 1 januari 1926,

från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 30 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

I likhet med myndigheterna finner jag billigt, att någon pension av statsmedel beredes änkan Andersson under hennes återstående livstid, och ansluter jag mig i fråga om pensionsbeloppets storlek samt den tidpunkt, från vilken pensionen bör utgå, till statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att renhållningskarlen vid kommandantskapet å Karlsborg Karl Gustaf Anderssons änka Eva Charlotta Andersson, född Johansdotter, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

12:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 29 september 1926, har korpralen vid tredje matroskompaniet vid flottans station i Karlskrona Axel Teodor Forsbergs änka Carolina Maria Forsberg, född Larsson, anhållit att komma i åtnjutande av årligt understöd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att korpralen Forsberg avled den 12 maj 1926; att han, som antagits till skeppsgosse den 1 maj 1872 samt inskrivits vid sjömanskåren den 1 september 1876, vid sin död innehaft en sammanlagd tjänstetid av 46 år 8 månader 15 dagar; att han efterlämnat, förutom änkan, som är född den 20 maj 1883, minderåriga dottern Ingeborg Margareta, född den 28 maj 1918, samt två barn i ett tidigare äktenskap, vilka icke kunna bidra till styvmoderns försörjning; att änkan Forsberg på grund av sjukdom är oförmögen att genom arbete försörja sig och är i behov av understöd.

Stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona har tillstyrkt den gjorda ansökningen.

I häröver den 18 november 1926 avgivet yttrande har *marinförvaltningen* anfört, att ämbetsverket, med hänsyn till korpralen Forsbergs långa tjänstetid i statens tjänst (omkring 46 år), änkans sjuklighet och på grund härav minskade förmåga till egen arbetsförtjänst och i övrigt fattiga belägenhet, funne det önskvärdt, att lämpligt understöd utverkades för henne, och finge ämbetsverket i detta avseende hänvisa därtill, att 1926 års riksdag beviljat såväl änkor som minderåriga barn i liknande belägenhet som sökanden år-

Ang.
understöd
åt avlidne
korpralen
A. T. Fors-
bergs änka
och minder-
åriga dotter.

liga understöd från allmänna indragningsstaten med 384 kronor för änkor och 120 kronor för varje minderårigt barn (riksdagens skrivelse nr 149). Marinförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1927 års riksdag medgiva, att änkan Forsberg och den minderåriga dottern finge från och med den 1 januari 1927 å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 384 kronor, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, och dottern med 120 kronor till och med utgången av det kalenderår, då hon uppnådde 18 års ålder.

Statskontoret har i utlåtande den 14 januari 1927 anført, att ämbetsverket på de av marinförvaltningen anförda skälen ansåge billigt, att understöd av statsmedel bereddes änkan Forsberg och hennes minderåriga dotter; och då intet syntes statskontoret vara att erinra mot vad marinförvaltningen i sådant avseende föreslagit, hemställde statskontoret, att framställning i ämnet måtte avlåtas till riksdagen i överensstämmelse med marinförvaltningens hemställan.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande ömmande omständigheter tillstyrker jag, att understöd beredes korpralen Forsbergs änka och makarnas minderåriga dotter i enlighet med marinförvaltningens av statskontoret biträdda förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att korpralen Axel Teodor Forsbergs änka Carolina Maria Forsberg, född Larsson, och makarnas dotter Ingeborg Margareta må från och med den 1 januari 1927 från allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 384 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, och dottern med 120 kronor, att utgå till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder.

13:o.

Ang. understöd åt avlidne kaptenen vid flottan friherre C. Åkerhielms minderåriga barn. Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 5 mars 1926, har kaptenen vid flottan friherre Christer Åkerhielms änka Agnes Margaretha (Greta) Åkerhielm, född von Oelreich, anhållit, att hon och makarnas två minderåriga barn måtte, utöver dem tillkommande gratial från flottans pensionskassa, få komma i åtnjutande av extra pensionstillägg, och såsom skäl härför anført, att hennes make avlidit till följd av sjukdom, som han under utövningen av sin tjänst ådragit sig.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att kaptenen Åkerhielm, som var född den 3 november 1883, tjänstgjorde såsom sekond å pansarkryssaren Fylgia under fartygets expedition vintern 1925—1926 till främmande farvatten; att han, som sedan flera år tillbaka lidit av äggvitesjukdom, den 20 februari 1926 avled i Barcelona till följd av urinförgiftning i förening med lungkatarr, vilken senare sjukdom han ådragit sig genom avkylning vid

kolning i Genua under starkt regnig och kall väderlek; att han vid sitt frånfalle efterlämnade, förutom änkan, född den 8 oktober 1891, barnen Ulla Elisabeth Alice Wilhelmina, född den 5 februari 1916, och Gösta Axel Charles-Emile, född den 15 juni 1918; samt att behållningen i boet enligt verkställd bouppteckning uppgått till 5,911 kronor 87 öre.

Direktionen över flottans pensionskassa, som den 15 mars 1926 avgivit yttrande i ärendet, har i avseende å den kaptenen Åkerhielms änka och barn tillkommande pensionen meddelat, att Åkerhielm, som grundlagt gratial enligt ursprungliga lydelsen av reglementet för flottans pensionskassa den 17 november 1899 (nr 92) å 510 kronor årligen, hade övergått på den genom kungörelsen den 5 december 1913 (nr 320) fastställda gratialstaten, varigenom hans änka från och med år 1914 tillförsäkrats gratial med 800 kronor årligen. Jämlikt kungörelsen den 8 september 1924 (nr 436) utgjorde nämnda gratial från och med år 1925 920 kronor årligen, vartill komme pupilltillägg för två barn under 21 år med 15 procent av gratialets belopp för första barnet och 10 procent av dess belopp för andra barnet. Sammanlagda gratialförmånerna utgjorde sålunda:

änkegratiale	.....	kronor	920: —
tillägg för två barn	.....	»	230: —
			<hr/>
		kronor	1,150: —

Å sistnämnda belopp, 1,150 kronor, utginge författningsenligt dyrtidstillägg, vilket, beräknat enligt för löpande kvartal fastställt tal, utgjorde 55 kronor för månad eller 660 kronor för år.

Direktionen har vidare anfört, att direktionen icke hade sig bekant något fall, då änka efter delägare i flottans pensionskassa, som avlidit på grund av under utövning av kronans tjänst ådragen sjukdom, av statsmakterna tillagts pensionstillägg utöver henne författningsenligt tillkommande gratialförmåner. Emellertid hade riksdagen i ett flertal fall på framställning av Kungl. Maj:t tillagt änka efter militär beställningshavare, som under tjänsteutövning omkommit av våda, särskild tilläggspension, att utgå från allmänna indragningsstaten. Sålunda hade exempelvis 1918 års riksdag (skrivelse nr 10 A, p. 66) efter proposition av Kungl. Maj:t medgivit, att Hermanna Fredrika Janze, född Klint, änka efter vid minexplosion omkomne sergeanten vid kustartilleriet Erik Gunnar Janze, finge, så länge hon levde ogift, från allmänna indragningsstaten uppbära — utöver henne författningsenligt tillkommande gratialförmåner från flottans pensionskassa — ett årligt belopp av 400 kronor för sig och 200 kronor för ett vart av hennes tvenne barn intill uppnådd ålder av 18 år.

Marinförvaltningen har uti den 24 mars 1926 avgivet utlåtande erinrat därom, att riksdagen i ett flertal fall, då beställningshavare förolyckats under tjänstutövning, beviljat pensionstillägg åt efterlevande änka och barn. Sålunda hade exempelvis 1922 års riksdag (skrivelse nr 302, p. 35) beviljat översten J. V. E. D. af Sandebergs änka och minderåriga barn fyllnadspen-

sion med åt änkan 900 kronor samt åt vart och ett av barnen 225 kronor intill uppnådd ålder av 18 år. Vidare hade Kungl. Maj:t i proposition nr 161 till 1925 års riksdag hemställt om fyllnadspension åt regementsveterinären H. A. Bengtssons änka och minderåriga barn. I sin skrivelse nr 168 i anledning av sistberörda proposition hade riksdagen emellertid, med hänsyn bland annat till den avsevärda behållningen i boet efter Bengtsson, funnit sig icke böra medgiva pensionstillägg åt hans änka. Däremot hade riksdagen beviljat uppfostringsbidrag åt makarnas minderåriga barn med 200 kronor till vart och ett av dem intill uppnådd ålder av 18 år. I förevarande fall hade sannolikt bouppteckningen efter kaptenen Åkerhielm icke hunnit upprättas, men enligt i ansökningshandlingen meddelad uppgift, som icke motsades av de förhållanden, som vore för ämbetsverket kända, ägde hans efterlämnade änka för sin och sina barns utkomst intet annat än den pension, som komme att bliva henne och barnen tilldelad från flottans pensionskassa.

Med hänsyn till de förhållanden, varunder kaptenen Åkerhielm under tjänstutövning insjuknat och därefter avlidit, samt föreliggande ömmande omständigheter, ansåge marinförvaltningen skäligt, att fyllnadspension bereddes hans änka och minderåriga barn. I sådant avseende finge ämbetsverket för sin del föreslå, att pensionstillägget bestämdes till ett belopp av, för änkan 800 kronor och för vart och ett av barnen 200 kronor om året, under förutsättning att dyrtidstillägg härå komme att utgå efter oreducerade grunder. I annat fall torde ifrågavarande fyllnadspension böra omräknas efter de grunder, statskontoret tillämpat vid beräkning av s. k. ny pension. På grund av vad sålunda anförts hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att kaptenen Åkerhielms änka och makarnas minderåriga barn finge, utöver dem författningsenligt tillkommande gratial från flottans pensionskassa, komma i åtnjutande av pensioner å allmänna indragningsstaten, änkan, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, med 800 kronor årligen samt ett vart av barnen till och med det år, varunder det fyllde 18 år, med 200 kronor årligen, att utgå från och med den 1 mars 1926.

Statskontoret har den 10 april 1926 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført följande.

I ingressen till sitt utlåtande nr 25 vid 1926 års riksdag hade bankotskottet uttalat sig rörande de förutsättningar, som enligt hittills tillämpad praxis ansetts böra föreligga och i fortsättningen funnits böra fordras för beredande i särskilt fall av pension åt statstjänarens efterlevande. Dessa uttalanden torde få anses hava godtagits av riksdagen. I berörda utlåtande åsyftades dock endast sådana fall, då de efterlevande icke redan genom delaktighet i någon för statens befattningshavare upprättad änke- och pupillkassa vore i åtnjutande av någon på den avlidnes avgifter till kassan grundad pension. Utöver dylik kassapension hade riksdagen beviljat tilläggspension endast i de jämförelsevis sällsynta undantagsfall, då familjeförsörjaren genom

olycksfall under tjänstutövning omkommit, såsom exempelvis då dödsfallet förorsakats genom olyckshändelse under flygtjänstgöring.

Av handlingarna i nu förevarande ärende inhämtades, att sökanden samt hennes två barn vore berättigade att från flottans gratialfond årligen åtnjuta, sökanden 920 kronor och de båda barnen tillsammans 230 kronor, samt att sökandens man avlidit till följd därav, att en sjukdom, av vilken han lidit sedan många år tillbaka, under hans kommendering såsom sekond å pansarkryssaren *Fylgia* på dess senaste expedition till avlägsna farvatten till följd av särdeles ogynnsamma väderleksförhållanden och ansträngande tjänstgöring under anlöpande av hamnen i Genua kommit till utbrott och jämte tillstötande komplikationer medfört döden. Här föreläge alltså icke ett olycksfall i egentlig mening, utan de yttre omständigheterna i detta fall syntes i stort sett vara sådana, som torde kunna förekomma ofta nog under militär tjänstgöring ej mindre ombord å kronans fartyg än även exempelvis vid fälttjänstövning under svåra väderleksförhållanden; och med hänsyn härtill måste enligt statskontorets mening tanken på konsekvenserna av en åtgärd i föreslaget syfte mana till den största försiktighet. Emellertid torde det icke kunna förnekas, att, även om friherre Åkerhielms död icke kunde anses förorsakad av under tjänstgöringen inträffat olycksfall i egentlig mening, skillnaden dock i detta fall med hänsyn till föreliggande omständigheter icke vore synnerligen avsevärd. Vid sådant förhållande och då hans efterlämnade änka och barn otvivelaktigt vore i behov av understöd, ville det synas statskontoret, som om starka billighetsskäl i detta fall föreläge för beredande från statens sida av någon hjälp i familjens betryckta läge; en sådan åtgärd vore numera det enda lämpliga sättet att visa erkännande för den avlidnes vid ifrågavarande tillfälle ådagalagda plikttrohet, då han utan att låta sig avskräcka av den utbrytande sjukdomen hållit ut på sin post, till dess att svårigheterna övervunnits.

Statskontoret har vidare anfört, att det under föreliggande omständigheter syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke hjälpen lämpligen borde i detta fall lämnas i form av bidrag till barnens uppfostran; sedan deras uppfostran kunde anses avslutad, syntes nämligen anledning knappast förefinnas till fortsatt hjälp från statens sida. Statskontoret ville därför föreslå, att barnen berättigades att utöver vad de erhöle från flottans gratialfond, eller 230 kronor, bekomma från allmänna indragningsstaten så stort belopp, att sammanlagda förmånen för vartdera barnet uppginge för år räknat till 400 kronor. Därvid hade statskontoret utgått från att, då den sökanden och hennes barn tillkommande pensionsförmånen från nämnda fond vore att i avseende å rätt till åtnjutande av tilläggsförmån betrakta såsom oreglerad, jämväl statens nu ifrågasatta bidrag borde i berörda avseende behandlas såsom oreglerad förmån. Med erinran härjämte att i förevarande fall med hänsyn till pensionsförmånens storlek annan tilläggsförmån icke kunde förekomma än dyrtidstillägg, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att vartdera av avlidne kaptenen friherre Åkerhielms och hans efterlämnade hustrus barn finge från och med den 1 mars 1926, så länge

det åtnjöte pension från flottans gratialfond, därutöver från allmänna indragningsstaten uppbära så stort belopp, att detsamma jämte pensionen uppginge till 400 kronor för år räknat, samt att å sålunda tillökade pensionsförmåner finge åtnjutas dyrtidstillägg enligt de förmånligare grunderna i dyrtidstilläggskungörelsen av den 15 juni 1923 (nr 267).

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, äro kaptenen Åkerhielms efterlevande hustru och barn på grund av mannens delägarskap i flottans pensionskassa i åtnjutande av gratial från nämnda kassa. Statskontoret har i sitt utlåtande erinrat, att riksdagen, utöver dylik kassapension, beviljat särskild tilläggspension åt efterlämnade familjemedlemmar till avlidna stats-tjänare endast i de jämförelsevis sällsynta fall, då familjeförsörjaren genom olycksfall under tjänstutövning omkommit, exempelvis då dödsfallet förorsakats genom olyckshändelse under flygtjänstgöring. Ehuru de omständigheter, vilka lett till kaptenen Åkerhielms död, icke torde kunna likställas med under tjänstutövning inträffat olycksfall, finner jag lika med statskontoret såväl förhållandena i samband med hans död som den efterlämnade familjens svaga ekonomiska ställning tala för att staten genom beviljande av understöd till skäliga belopp bistår den avlidnes familj i dess betryckta läge. I fråga om sättet för beredande av dylikt understöd ansluter jag mig till statskontorets mening, att detsamma bör lämnas i form av uppfostringsbidrag för makarnas två minderåriga barn. Vad vidare angår storleken av sådant understöd samt tiden för detsammans utgående, biträder jag statskontorets härutinnan avgivna förslag. På skäl nämnda ämbetsverk anfört, torde riksdagens medgivande böra inhämtas, att å de ifrågakommande understödsbeloppen må åtnjutas dyrtidstillägg enligt gällande dyrtidstilläggskungörelsens förmånligare grunder.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett vart av avlidne kaptenen vid flottan friherre Christer Åkerhielms och hans änka Agnes Margaretha Åkerhielms, född von Oelreich, barn Ulla Elisabeth Alice Wilhelmina och Gösta Axel Charles-Emile må från och med den 1 mars 1926, så länge det åtnjuter pension från flottans gratialfond, därutöver från allmänna indragningsstaten uppbära så stort belopp, att detsamma jämte pensionen uppgår till 400 kronor för år, samt att å sålunda tillökade pensionsförmåner må åtnjutas dyrtidstillägg enligt de förmånligare grunderna i dyrtidstilläggskungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267).

14:o.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 23 april 1926, har förste amanuensen i försvarsdepartementet Nils Erik Isidor Baad-Heimers änka Gurli Augusta Gunborg Baad-Heimer, född Jacobson, anhållit om pension för sig och makarnas två minderåriga barn. Till stöd härför har sökanden anfört, att hon genom makens frånfalle kommit i en mycket bryd-

Ang. understöd åt avlidne förste amanuensen N. E. I. Baad-Heimers minderåriga barn.

sam belägenhet, i det att tillgångarna i boet efter maken icke täckte skulderna och hon icke själv förfogade över några medel.

Baad-Heimer har varit anställd i statstjänst under tiden den 27 november 1917 intill sin död den 4 april 1926, därav i jordbruksdepartementet under tiden den 27 november 1917—den 13 maj 1918, i förutvarande sjöförsvarsdepartementet under tiden den 1 januari 1918—den 30 juni 1920 samt i försvarsdepartementet alltsedan sistnämnda dag och intill sin död. Till förste amanuens förordnades Baad-Heimer från och med den 1 januari 1922. Baad-Heimer har bestritt tjänst såsom förste kanslisekreterare under sammanlagt 4 månader 3 dagar, såsom registrator 14 dagar och såsom andre kanslisekreterare under sammanlagt 4 år 11 månader; och har han fullgjort sina åligganden på ett plikttroget och förtjänstfullt sätt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas tillika, att sökanden är född den 3 mars 1904 samt i äktenskapet med den avlidne äger två barn, Nils Olof Bertil Herman Snakenberg, född den 31 juli 1921, och Per Olof Erik Nils Palm, född den 25 april 1923; att enligt verkställd bouppteckning tillgångarna i boet efter mannen understigit skulderna; samt att, enligt vad ett av vederbörande roteman utfärdat intyg utvisar, sökanden saknar egna medel för sitt uppehälle.

Statskontoret, som den 14 augusti 1926 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört, att riksdagen visserligen i många fall beviljat årliga understöd åt änkor efter sådana befattningshavare i statens tjänst, vilka icke varit i tillfälle att sörja för sina efterlevande genom att ingå i någon av staten understödd kassa för familjepensionering. För beviljande av understöd av nu ifrågakommande slag hade dock alltid såsom förutsättning gällt, att särskilt ömmande omständigheter kunde anses föreligga; och hade så ansetts vara förhållandet, då änka varit antingen till följd av hög ålder eller på grund av sjukdom oförmögen till arbete och tillika befunnits vara medellös och i saknad av anhöriga, som ansetts kunna och böra draga försorg om henne. Där det icke blivit styrkt, att dylika särskilt ömmande förhållanden förelegat, hade det ansetts betänkligt att av statsmedel bereda änkepension. När änkan varit arbetsduglig men haft minderåriga barn att försörja och uppfostra, hade i åtskilliga fall, där behov av understöd förelegat, detta ansetts böra tillgodoses, icke genom änkepension, utan genom uppfostringsbidrag åt barnen.

Med tillämpning av dessa principer på föreliggande fall syntes det statskontoret knappast böra ifrågakomma att åt förste amanuensen Baad-Heimers änka, vilken vore född år 1904 och, såvitt handlingarna utvisade, vore arbetsför, bereda någon pension. Däremot hölle statskontoret före, att för makarnas minderåriga barns uppfostran borde beredas något årligt understöd, och syntes sådant understöd böra med hänsyn till familjens medellöshet ävensom därtill, att under barnens minderårighet deras moder knappast kunde antagas bliva i tillfälle att i någon mera avsevärd mån genom arbete förtjäna medel till familjens uppehälle, skäligen bestämmas till sådant belopp,

att därigenom bereddes en effektiv hjälp till barnens uppfostran. Om fadern varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, hade hans delaktighetsbelopp, avpassat efter avlöningen vid frånfället, utgjort 810 kronor, och hade de båda barnen utan pensionsberättigad moder erhållit pension å tillhoppa 1,140 kronor, varav 330 kronor upphört att utgå när äldre barnet uppnått 21 års ålder, samt återstoden utgått intill dess att det yngre barnet uppnått samma ålder. Av riksdagen beviljade barnpensioner plägade emellertid bestämmas att utgå endast till slutet av det kalenderår, varunder barnet uppnådde 18 års ålder. Statskontoret, som visserligen ansåge, att i detta fall liksom eljest, där avgifter för familjepension icke blivit erlagda, någon reduktion av pensionsbeloppet borde äga rum, funne för sin del ett belopp av 500 kronor till vardera barnet vara i förevarande fall skäligt; och finge statskontoret på grund härav tillstyrka, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att envar av sökandens omförmälda söner finge från och med den 1 maj 1926 uppbära en årlig pension av 500 kronor, att från allmänna indragningsstaten utgå till och med det kalenderår, varunder han uppnådde 18 års ålder.

Jag delar statskontorets uppfattning, att understöd åt den avlidnes efterlevande allenast bör beredas i form av uppfostringsbidrag åt de minderåriga barnen. Vad understödsbeloppets storlek beträffar, har jag icke något att erinra mot att detsamma bestämmas till 500 kronor för vardera barnet, eller samma belopp, som i propositionen nr 15 till innevarande års riksdag förordats att utgå till vardera av avlidne förste amanuensen hos riksräkenskapsverket B. G. V. E. G. Schötts minderåriga barn. Understödet torde böra utgå från och med den 1 maj 1926 samt åtnjutas till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vardera av avlidne förste amanuensen i försvarsdepartementet Nils Erik Isidor Baad-Heimers och hans änka Gurli Augusta Gunborg Baad-Heimers, född Jacobson, minderåriga barn Nils Olof Bertil Herman Snakenberg och Per Olof Erik Nils Palm må från och med den 1 maj 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 500 kronor årligen.

15:o.

Ang. understöd åt avlidne verkmästaren N. O. Jonssons minderåriga barn.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 12 november 1925, har verkmästaren vid Västerbottens regementes skomakeriverkstad Nils Oscar Jonssons änka Klara Josefina Jonsson, född Olsson, anhållit om pension för sig och makarnas minderåriga barn. I samband med insändandet av ansökningen har jämväl chefen för nämnda regemente avlåtit framställning om pension åt bemälda änka och barn.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att verkmästaren Jonsson varit an-

ställd vid Norrlands dragonregementets skomakeriverkstad från februari månad år 1903 till den 1 mars 1914 och vid Västerbottens regementets skomakeriverkstad från år 1915 intill sin död den 4 februari 1925; att han på ett mycket förtjänstfullt sätt fullgjort sina åligganden; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 24 februari 1878, sju barn, nämligen Siri Josefina, född den 4 april 1907, Anna Viola Margareta, född den 24 april 1909, Nils Alvar och Knut Helge, födda den 11 oktober 1912, Olga Maria, född den 8 januari 1914, Birgitta Matilda, född den 7 juli 1916, och Karin Linnéa, född den 20 december 1917; att behållningen i boet efter Jonsson utgjort i avrundat tal 13,000 kronor; samt att änkan beräknas hava en årlig inkomst av omkring 1,050 kronor.

I infordrat yttrande har *arméförvaltningens intendentsdepartement* framhållit, att änkan Jonssons årliga inkomst, omkring 1,050 kronor, överstege det pensionsbelopp och de understöd, som riksdagen under de senare åren i allmänhet plägat tillerkänna medellösa änkor jämte minderåriga barn efter arbetare vid armén i liknande ställning som verkmästaren Jonsson, eller 300 kronor för år åt änka och 100 kronor årligen åt vart och ett barn intill utgången av det kalenderår, varunder barnet fyllt 18 år. På grund härav ansåge intendentsdepartementet, som väl funne ömmande omständigheter föreligga, sig likväl förhindrat tillstyrka bifall till den i ärendet gjorda framställningen.

Statskontoret, som den 18 februari 1926 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att då verkmästaren Jonssons efterlämnade änka ännu icke vore 50 år gammal och ej, såvitt handlingarna utvisade, vore av sjukdom hindrad att arbeta för sin utkomst samt härtill komme, att hon icke heller vore alldeles medellös, ämbetsverket hölle före, att anledning icke föreläge till beredande åt henne själv av någon pensionsförmån. Men då verkmästaren Jonsson utom änkan efterlämnat sju barn, av vilka sex vore under 18 år, ville det synas billigt, att något understöd bereddes för de många barnens försörjning och uppfostran, varigenom någon lättnad kunde beredas familjen under tid, då änkan till följd av omsorgen om de minderåriga barnen icke hade tillfälle att ägna sig åt annan verksamhet. Med hänsyn tagen till ställningen i boet finge ett årligt understöd till varje minderårigt barn av 72 kronor anses skäligt, vilket belopp borde betraktas såsom nyreglerat i avseende å rätt att döra åtnjuta dyrtidstillägg. Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att vart och ett av avlidne verkmästaren Jonssons efterlämnade minderåriga barn finge från och med ingången av år 1926 intill utgången av det kalenderår, varunder det uppnådde 18 års ålder, åtnjuta årligt understöd från allmänna indragningsstaten till belopp av 72 kronor.

Genom brev den 9 april 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till Klara Josefina Jonsson finge såsom bidrag till försörjningen av hennes minderåriga barn under år 1926 från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbe-

talas dels omedelbart ett belopp av 100 kronor, dels ock därefter enahanda belopp vid varje kvartals utgång; och har tillika föreskrivits, att därest understöd åt barnen komme att medgivas utgå från allmänna indragningsstaten jämväl för år 1926, änkan Jonsson skulle äga skyldighet att till anslaget till extra utgifter återbetala vad som på grund av det nu lämnade medgivandet utbetalats till henne, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning från indragningsstaten förfallna understödsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Ehuru änkan Jonssons ekonomiska ställning icke är sådan, att särskilt ömmande omständigheter kunna anses föreligga, torde likväl billighetsskäl tala för att något understöd av statsmedel beredes verkmästaren Jonssons efterlevande, och synes mig detta böra ske i form av uppfostringsbidrag åt makarnas sex minderåriga barn. I överensstämmelse med statskontorets förslag torde bidragen böra bestämmas till 72 kronor årligen för vart och ett av dem, att utgå från och med den 1 januari 1926 samt åtnjutas intill utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vart och ett av avlidne verkmästaren vid Västerbottens regementes skomakerverkstad Nils Oscar Jonssons och hans änka Klara Josefina Jonssons, född Olsson, minderåriga barn Anna Viola Margareta, Nils Alvar, Knut Helge, Olga Maria, Birgitta Matilda och Karin Linnéa må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 72 kronor årligen.

16:o.

Ang. understöd åt avlidne månadslönnaren K. R. Thorells minderåriga son.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 24 december 1925, har månadslönnaren vid flottans varv i Karlskrona Karl Richard Thorells änka Anna Elisabeth Thorell, född Lindgren, anhållit att komma i åtnjutande av understöd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att månadslönnaren Thorell varit anställd vid flottans varv i Karlskrona under omkring 21 år, därav såsom daglönare omkring 11 år och såsom månadslönnare från och med den 1 januari 1918 intill sin död den 26 november 1925; att han vid sitt frånfälle efterlämnat, förutom änkan, född den 17 december 1873, minderårige sonen Torsten, född den 20 april 1915; samt att änkan befinner sig i små omständigheter.

Uti avgivet yttraude i ärendet har varvschefen vid flottans station i Karlskrona erinrat, att jämlikt förnyade reglementet för flottans pensionskassa den 17 november 1899 § 2 mom. 2 kunde månadslönnare, som enligt förordnande eller kontrakt innehade arvode på stat vid flottan, antagas till delägare i flottans pensionskassa. Emellertid ansåges enligt hävdvunnen tillämpning, vad varvets månadslönnarestat beträffade, endast verkmästare och mästare

innehava arvode på stat, och endast för dessa befattningshavare vid sagda stater funnes pensionsbelopp bestämda i nämnda reglemente. Till följd härav hade månadslönaren Thorell, som icke innehaft kontrakt såsom verk-mästare eller mästare, icke kunnat bliva antagen till delägare i flottans pensionskassa, och han hade således icke varit i tillfälle att grundlägga rätt vare sig till pension för sig själv eller till gratial för efterlevande änka och barn. Därest Thorell kunnat förvärva delägarrätt i pensionskassan, skulle han jämlikt kassans reglemente § 22 i gratialhänseende hava tillhört fjärde klassen, i vilken från och med år 1925 gratial utginge med 460 kronor för år. Å gratialbeloppet utginge förhöjning för barn under 21 år med 15 procent för ett barn. För gratialrättens vinnande och bibehållande skulle Thorell givetvis varit skyldig erlægga i reglementet stadgade gratialavgifter.

Varvschefen har vidare framhållit, att därest möjlighet att vinna delägar-skap i pensionskassan stått Thorell öppen, denne säkerligen icke försummat att begagna sig därav för att på så sätt bereda efterlevande änka och barn fördelen av gratial vid hans frånfälle. Då nu denna möjlighet varit honom undandragen, syntes det varvschefen, att rättvisa och billighet talade för att änkan Thorells anhållan upptoges till välvillig prövning. Med hänsyn såväl till hennes mans cirka 21-åriga statstjänst som ock till de små om-ständigheter, vari änkan befunno sig, ansåge varvschefen hennes anhållan vara särdeles behjärtansvärd. På grund av det anförda och i betraktande av att riksdagen förut beviljat understöd från allmänna indragningsstaten åt änkor såväl efter daglönare som månadslönare å varvet, hemställde varvs-chefen, att änkan Thorell måtte tillerkännas understöd med skäligt belopp, att utgå så länge hon levde ogift och befunno sig i behövande omständig-heter.

Marinförvaltningen har i den 4 februari 1926 avgivet yttrande anført, att Thorell — såsom varvschefen erinrat — icke kunnat bliva antagen till delägare i flottans pensionskassa. I händelse han, på sätt vore medgivet för månadslönare med arvode på stat, haft rätt att söka inträde i kassan samt efter inträde i densamma erlagt stadgade gratialavgifter, skulle pen-sionen i föreliggande fall hava utgått med 460 kronor för år. Såsom för-hållandena nu gestaltade sig, syntes änkan för sig och sitt barn sakna varje understöd. I betraktande emellertid av att änkan Thorell icke uppnått högre ålder än 52 år och då hon, såvitt av handlingarna framginge, ej heller vore oförmögen att försörja sig själv, ansåge sig marinförvaltningen — i anslutning till den av bankoutskottet vid 1925 års riksdag i utlåtande nr 30 i fråga om beviljande av vissa familjepensioner intagna ståndpunkten — icke kunna föreslå framställning till riksdagen om beredande av pension åt änkan Thorell, varemot skäl syntes ämbetsverket föreligga att söka utverka understöd åt hennes minderårige son. På grund härav hemställde marin-förvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att makarna Thorells minderårige son Torsten finge från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket han uppnådde 18 års

ålder, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 100 kronor.

Statskontoret, som den 9 mars 1926 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att ämbetsverket i likhet med marinförvaltningen funne tillräckliga skäl ej föreligga för beredande av ett årligt understöd åt änkan Thorell. Däremot hade statskontoret intet att erinra mot att pension från allmänna indragningsstaten utverkades åt makarna Thorells minderårige son, varvid emellertid det av marinförvaltningen ifrågasatta pensionsbeloppet, 100 kronor, syntes böra omräknas till sådant belopp, att i detsamma inginge ekvivalent för pensions-tillägg och skillnaden mellan oreducerat och reducerat dyrtidstillägg, eller sålunda 168 kronor.

Genom brev den 9 april 1926 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till änkan Thorell finge såsom bidrag till försörjningen av hennes ifrågavarande minderårige son under år 1926 från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas dels omedelbart ett belopp av 30 kronor, dels ock därefter enahanda belopp vid varje kvartals utgång; och har tillika föreskrivits, att därest understöd åt sonen komme att medgivas utgå från allmänna indragningsstaten jämväl för år 1926, änkan Thorell skulle äga skyldighet att till anslaget till extra utgifter återbetala vad som på grund av det nu lämnade medgivandet utbetalats till henne, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning från indragningsstaten förfallna understödsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Jag ansluter mig till marinförvaltningens och statskontorets förslag om beredande av understöd åt Thorells efterlevande i form av uppfostringsbidrag åt den minderårige sonen. Understödet torde böra bestämmas till 168 kronor årligen, att utgå från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket sonen uppnår 18 års ålder.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidne månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl Richard Thorells och hans änka Anna Elisabeth Thorells, född Lindgren, son Torsten må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 168 kronor årligen.

17:o.

Ang. under-
stödet åt av-
lidne arbe-
taren F. G.
A. Hallbergs
minderårige
son.

I skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 6 juli 1926 har tjänstförrättande styresmannen för ammunitionsfabriken gjort framställning om beredande av pension åt arbetaren vid ammunitionsfabriken Fredrik Gustaf Adolf Hallbergs änka Ebba Viktoria Teresia Hallberg, född Larsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att arbetaren Hallberg varit anställd

vid ammunitionsfabriken från den 20 februari 1915 intill sin död den 21 maj 1926; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, som är född den 22 februari 1888, en dotter, född den 1 oktober 1908, samt minderårige sonen Gustaf Adolf, född den 8 februari 1916; samt att änkan är i saknad av tillgångar och enligt utfärdat läkarintyg på grund av mindre tillfredsställande kropps-konstitution är oförmögen att utföra tyngre arbete.

Arméförvaltningens artilleridepartement, som yttrat sig i ärendet, har anfört, att departementet ansåge billigt, att änkan Hallberg, med hänsyn till förhandenvarande bevekande omständigheter, bereddes ett årligt understöd under sin återstående livstid; och finge departementet på grund härav hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till henne finge från allmänna indragningsstaten från och med den 1 juni 1926, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, utgå ett årligt understöd av 384 kronor.

I yttrande den 11 augusti 1926 har *statskontoret* anfört, att pension till änka efter befattningshavare plägade beviljas av riksdagen endast i sådana fall, där änkan på grund av sjukdom eller hög ålder varit urständssatt att med arbete försörja sig och saknat medel för sitt uppehälle. På grund härav och då änkan Hallberg endast uppnått en levnadsålder av 38 år samt enligt läkarintyg blott vore oförmögen att utföra tyngre arbete, ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att pension bereddes henne. Däremot ville statskontoret — med erinran att riksdagen i flera fall, där behållningen i boet efter en avliden befattningshavare i statens tjänst varit ingen eller ringa, beviljat pensioner åt sådan befattningshavares omyndiga barn — förorda, att åt makarna Hallbergs son Gustaf Adolf måtte genom framställning till riksdagen utverkas en årlig pension till belopp av 168 kronor (mot-svarande äldre pension å 100 kronor), att från allmänna indragningsstaten utgå från och med den 1 juni 1926 till och med det år, varunder han uppnådde 18 levnadsår.

Lika med statskontoret finner jag anledning saknas att i detta fall utverka änkepension, men torde understöd åt de efterlevande däremot böra lämnas i form av uppfostringsbidrag åt den minderårige sonen. Vidkommande storleken av dylikt understöd, synes mig detsamma böra bestämmas till 168 kronor årligen, att utgå från och med den 1 juni 1926 till och med utgången av det kalenderår, då sonen uppnår 18 års ålder.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidne arbetaren vid ammunitionsfabriken Fredrik Gustaf Adolf Hallbergs och hans änka Ebba Viktoria Teresia Hallbergs, född Larsson, son Gustaf Adolf må från och med den 1 juni 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 168 kronor årligen.

Kungl. Maj:ts proposition nr 59.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—17:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik von Horn.
